

ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

**Матеріали всеукраїнської
науково-практичної конференції
«Сучасні виклики та
перспективи розвитку
економіки і бізнесу»
6 грудня 2023 р.**

Запоріжжя — 2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ДМИТРА МОТОРНОГО**

**ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ
ТА БІЗНЕСУ**

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ І БІЗНЕСУ**

**Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції**

6 грудня 2023 р.

**Запоріжжя
2023**

УДК [33+65+338.48+339.9+355.018](043)

Т 13

Сучасні виклики та перспективи розвитку економіки і бізнесу: зб. тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (6 грудня 2023 року, м. Запоріжжя). Запоріжжя: ТДАТУ, 2023.

Збірник містить матеріали учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні виклики та перспективи розвитку економіки і бізнесу». У тезах доповідей збірника висвітлено результати досліджень сучасних проблем та перспектив розвитку економіки, бізнесу та туризму в Україні, міжнародних економічних відносин, визначені аспекти сталого розвитку регіонів країни.

Матеріали збірника будуть корисними для викладачів, аспірантів, магістрантів, студентів, фахівців, що працюють за зазначеними напрямками.

Матеріали публікуються в авторській редакції

ISBN

© Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного, 2023

Організаційний комітет конференції

Колокольчикова І. В. – голова організаційного комітету, д.е.н., професор, декан факультету економіки і бізнесу ТДАТУ

Коноваленко А. С. – заступник голови організаційного комітету, д.е.н., директор Науково-дослідного інституту соціально-економічного розвитку регіону ТДАТУ

Макаренко П. М. – член-кореспондент академії НААН України, д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки та міжнародних економічних відносин Полтавського державного аграрного університету

Болтянська Л. О. – к.е.н., доцент, завідувачка кафедри економіки і бізнесу ТДАТУ

Сиротюк Г. В. – к.е.н., доцент Львівського національного університету природокористування

Власюк Ю. О. – к.е.н, доцент ВСП Хмельницького політехнічного фахового коледжу Національного університету «Львівська політехніка»

Зміст

Секція 1.

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Болтянський Б. В. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ	8
Василина О. Р., Лавецький І. О. ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО - НАЙБІЛЬШ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	10
Васильченко О. О. ВПЛИВ ФАКТОРІВ МАКРОСЕРЕДОВИЩА НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ПОСЛУГ	12
Єрємін І.Л., Голуб Н.О. СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ	15
Нехай В. В., Іконніков Д. ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО МЕСЕНДЖЕРА	18
Русінова О.Г., Голуб Н.О. КАНАЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ, ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА	20
Салін С. В. ПЕРЕВАГИ БЛОКЧЕЙНУ В ЮРИДИЧНОМУ СЕКТОРІ	22
Селіванова Є.В., Голуб Н.В. СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ ГРОМАДЯН У РАЗІ НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ	24
Черевко Г. В. ВІЙНА В УКРАЇНІ: НАСЛІДКИ ДЛЯ ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ	27
Яців С. Ф. ПРОБЛЕМИ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	29

Секція 2.

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

Братко В. М., Цвілий С. М. РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО ТУРИЗМУ	32
Демко В. С. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ	34
Демко В. С., Попова А. Г. СВІТОВІ ІННОВАЦІЙНІ ТРЕНДИ В КУЛЬТУРІ ОБСЛУГОВУВАННЯ СПОЖИВАЧІВ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ	37
Жарченко В. Ю., Цвілий С. М. МОБІЛЬНІ ГІДІ У ЯКОСТІ ТРЕНДУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ	40
Зла Р. А., Демко В. С. РОЗВИТОК КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ	43
Колокольчикова І.В., Лепетченко Д.М. ТУРИСТИЧНА ГАЛУЗЬ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	45
Кукіна Н. В., Душак А., Душак М. СУЧАСНІ РЕАЛІЇ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ	47
Оболенцева Л. В., Діасамідзе М. М. ТУРИЗМ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ ПІСЛЯ ВІЙНИ	49
Підлужна О. Б. ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	50
Пісецький М. М. РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНИХ ДЕСТИНАЦІЙ УКРАЇНИ У БЕЗПЕКОВОМУ КОНТЕКСТІ	52

*Секція 3.***ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА**

Бандура І. І., Сокот О. Є. УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ХЛІБО-БУЛОЧНИХ ВИРОБІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ЇСТИВНИХ ГРИБІВ ТА ПРОДУКТІВ ЇХНЬОЇ ПЕРЕРОБКИ	57
Болтянська Л. О. ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	59
Власюк Ю. О. ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ КАЙДЖЕН У ДІЯЛЬНІСТЬ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ	61
Єременко А.А., Голуб Н.О. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ, НЕОБХІДНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	63
Завадських Г. М., Кукіна Г. В. ІНВЕСТИЦІЇ В АГРАРНИЙ СЕКТОР: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ	66
Завадських Г. М. ІМПАКТ-ІНВЕСТИЦІЇ І СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В СТВОРЕННІ СОЦІАЛЬНОГО ВПЛИВУ	68
Завадських Г. М., Ковнацька О. С. РЕЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ	70
Зеленецька Д.О., Голуб Н.О. СУТНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИКІВ ТА ЇЇ МІСЦЕ І РОЛЬ У СТРАХОВОМУ БІЗНЕСІ	72
Колач С. М., Періг Ю. А. НАПРЯМКИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	75
Коноваленко А.С. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ	78
Красномовець В. А. ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: СУТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	80
Кукіна Н. В., Петлюк Н. І. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОПОЗИЦІЇ СОНЯШНИКУ НА ВНУТРІШНЬОМУ РИНКУ УКРАЇНИ	82
Лисак О. І. ДРОПШИПІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОПТИМІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В ЕЛЕКТРОННІЙ ТОРГІВЛІ	84
Мельник О. В. МЕТАПРОСТІР ЯК ІННОВАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЇ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ	87
Павлова М. Б. БІЗНЕС ПІД ЧАС ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ	90
Прус Ю. О., Сафарова А. С. ЗОВНІШНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ	91
Тебенко В. М. РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	93
Черевко І. В. ЗМІНИ КЛІМАТУ ЯК ЧИННИК ДИВЕРСИФІКАЦІЇ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА	97

*Секція 4.***ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ**

Березівський З. П., Кривов'яза В. О. СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ	100
---	-----

Козак В. М. СУТНІСНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНАЛЬНО-РЕСУРСНОЇ СКЛАДОВОЇ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ В ЦИФРОВІЗОВАНІЙ ЕКОСИСТЕМІ	101
Красномовець В. А., Бойко Н. С. ВПЛИВ СТАНДАРТИЗАЦІЇ НА ЯКІСТЬ ГОТЕЛЬНИХ ПОСЛУГ	104
Ортіна Г. В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ЦЕ РЕАЛІЗАЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	106
Сиротюк Г. В. СУЧАСНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	108
Степанюк Р. С. ЧИННИКИ СТІЙКОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	110

Секція 5.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Волкова О. В. МИТНИЙ КОНТРОЛЬ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ: ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ	115
Костякова А. А., Хома А. Р. СТРАТЕГІЯ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ МІЖ КРАЇНАМИ СВІТУ	118
Почерніна Н. В., Виноградова Д. В. ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ У СФЕРІ МІЖНАРОДНОГО НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА	121
Почерніна Н. В., Муха В. М. ЗДОБУТКИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН СВІТУ У РАКУРСІ МІЖНАРОДНИХ ІНДЕКСІВ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ	124
Почерніна Н. В. ПЕРЕВАГИ У ЗОВНІШНІЙ ТОРГІВЛІ ЯК ЗАСІБ ПОЛІТИКИ ВІДНОВЛЕННЯ РЕГІОНІВ	126
Савіцький А. В. УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ ЕКСПОРТООРІЄНТОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЕТАПНІСТЬ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	128

4. Shevchenko I., Lysak O., Zalievska-Shyshak A., Mazur I., Korotun M., & Nestor V. Digital Economy in a Global Context: World Experience. *International Journal of Professional Business Review*. 2023. Vol. 8(4).e 01551. <https://doi.org/10.26668/businessreview/2023.v8i4.1551>.

5. Лисак О. І., Тебенко В. М. Інноваційні методи інтернет-торгівлі. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2020. № 2(39). С. 103-111.

6. Стендер С. В., Лисак О. І., Лук'яненко Н. Е. Розвиток електронної комерції та її вплив на цифрову економіку. *Академічні візії*. 2023. № 24. С. 32-36.

МЕТАПРОСТІР ЯК ІННОВАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Мельник О. В.

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

В умовах загострення загроз України під час воєнного стану, актуалізується проблема захисту національних інтересів, зокрема захисту фінансового ринку, який пов'язує усі сфери економіки, здійснює зберігання коштів та кредитне обслуговування клієнтів через національні та валютні потоки. Фінансовий ринок України, залежний від зовнішніх регуляторних механізмів захисту національної грошової одиниці, капіталізації та розподілу капіталу на електронних носіях платіжних систем, яким характерний сегментарний цифровізований метапростір в інноваційному середовищі цифрових технологій. Це призводить до формування нових сервісів, форм і моделей управління платіжними системами на засадах інноваційності, прозорості як домінуючих важелів розвитку фінансової інфраструктури національних та світової економічних систем [1].

Метапростір як інноваційне середовище цифрових технологій на фінансовому ринку України є віртуальною мережею соціальної взаємодії людей із віртуальними цифровими об'єктами за допомогою технологій віртуальної, доповненої або змішаної реальності [10]. Метапростір, як будь-який організм, вважається ітерацією тривимірного віртуального світогляду, де цифрові технології поглинають реальні фінансово-економічні відносини між суб'єктами бізнесу на фінансовому ринку та постійно абсорбують у свою діяльність все нові і нові інноваційні ідеї, які відкривають доступ до нових можливостей. У широкому розумінні метапростір – це цифрова екосистема, побудована на різних видах 3D-технологій, програмному забезпеченні для спільної роботи в режимі реального часу та інструментах децентралізованих фінансів на основі блокчейну [9]. Так, з'явилися фінансові технології («фінтех»), які через інноваційні методи та ідеї впроваджують у фінансову сферу нові можливості для функціонування банківських та інших фінансових установ.

В даний час існує безліч світів метапростору на фінансовому ринку. Однак консенсус полягає в тому, що вони з часом стануть взаємопов'язаними. Споживачі послуг фінансових установ можуть носити з собою свої цифрові персони та активи в одному взаємопов'язаному просторі. По суті, метапростір на фінансовому ринку є підсвітом в одному гігантському просторі світового фінансового ринку. Відповідно фінансова система країни, що розвивається в метапросторі, залежать від ступеня інтегрованості між віртуальними світами фінансового ринку та дозволяє переносити данні, управляти та користуватись інтерфейсами. Для цього користувачі фінансових установ використовують сучасні технології, такі як віртуальна реальність (VR), доповнена реальність (AR), тактильні датчики та багато іншого [10]:

віртуальна реальність – це змодельоване 3D-середовище, яке дозволяє користувачам взаємодіяти з віртуальним оточенням у спосіб, що наближає реальність до того, як вона

сприймається через наші органи чуття. Таке наближення реальності зараз зазвичай досягається за допомогою гарнітури віртуальної реальності, яка перехоплює поле зору користувача та дозволяють більш реалістично взаємодіяти з віртуальним середовищем; доповнена реальність менш захоплююча, ніж віртуальна. Вона додає цифрові накладки на реальний світ через певний типи ресурсів для користувачів, які можуть взаємодіяти зі своїм реальним оточенням за допомогою дій, яким надається вигляд легальних та (або) економічно обґрунтованих. Це надає цифровій взаємодії вигляд фізичного простору на фінансовому ринку. Тобто, існують можливі три сценарії розвитку метапростору на фінансовому ринку при його впровадженні [10]: метапростір залишається сферою додатків фінансових установ, що використовуються споживачами платіжних системах, але не розширює всеохоплюючу віртуальну реальність; метапростір контролюється великими конкуруючими екосистемами – наприклад, метасвітами Apple і Android – з обмеженою функціональною сумісністю; метапростір – це динамічний, відкритий і взаємодіючий простір, подібний до інтернету, але у форматі 3D.

На фінансового ринку існує конфлікт інтересів, який маскується у вигляді оптимізації інформаційних носіїв для прискорення потоку фінансових ресурсів через електронні платежі. Тому миттєвий захист платіжних операцій в мережі фінансових установ за допомогою метапростору в 3D-середовищі є результатом своєчасного реагування електронного фінансового регулятора на шахрайство та дезінформацію щодо правомірності здійснення фінансових потоків між користувачами платіжних систем [8].

Суб'єкти фінансового ринку експериментують з метавіртуальними додатками на робочому місці, які були розгорнуті під час пандемії для підтримки віддаленої роботи. Так, корпоративні функції додатків метапростору на фінансову ринку включають в себе наступні типи: цифрові аватари-близнюки, які існують не лише на екранах комп'ютерів, але й у вигляді голограм на основі штучного інтелекту або голографічних зображень (наприклад, менеджер фінансової установи може активувати свою голограму на основі штучного інтелекту, щоб взаємодіяти з кількома групами зацікавлених сторін одночасно); метавсесвіт для спільної роботи, як додаток «елемент реалістичності» до віддаленої роботи (наприклад, створення 3D-кімнат, де співробітники можуть співпрацювати) [10].

Об'єктивно складна для фінансових установ ситуація, під час воєнного стану в Україні, загострюється тією обставиною, що цифровізація фінансових операцій здійснюється надзвичайно швидкими темпами, практично не залишаючи часу на адаптацію до принципово нової віртуальної реальності. Ці обставини змушують фінансовий ринок України інтегруватись у інноваційній цифровій екосистемі, що включає мобільні додатки, безконтактні платежі, онлайн-кредитування, електронні гроші тощо.

Метпростір є кіберзахистом інформаційних технологій як складна керуючою технологічною системою фінансового ринку, з набором конкретних процесів і засобів управління безпекою (захисту як від окремих видів загроз або розслідувань кіберінцидентів, до більш широких – застосування стандартів конфігурації та харденінга безпеки) [7]. Відповідно, інноваційні технології метапростору є інформаційними носіями персоналізаційного захисту фінансових операцій клієнтів фінансових установ, що вимагає комплексного, чітко спланованого, поетапного проекту впровадження фінтек-екосистем. Такий комплекс об'єднує підходи до виявлення загроз функціонування інформаційних систем фінансових установ. Він починається з технологічних операцій захисту (оптимізація всієї ІТ-інфраструктури фінансових установ) до можливих загроз (безпека ІТ-технологій фінансових установ), а також інформаційного захисту всього фінансового сектору – робота з керівництвом щодо розуміння всіх можливих ризиків кібератак, дотримання вимог законодавства, використання інструментів централізованого моніторингу) та проведення тренінгів з персоналом (конфіденційність даних, кваліфікація, робота з носіями інформації, функціонування серверів банку) [2].

Регуляторний механізм фінансового ринку України, здійснюється за принципами синергізму та гібридності. Це суттєво покращує процес кіберзахисту платіжних систем, як складової національної безпеки держави. Він здійснюється через інтеграцію інформаційних ресурсів (ІР) фінансових установ країни в світову фінансову систему, що суттєво зменшує загрози кіберінцидентів та створює платформу для розвитку фінтех-екосистем, як мережі інноваційних технологій мето простору [5]. З позицій кіберзахисту фінансового ринку, фінтех-екосистеми дозволяють визначити рівень ієрархії обслуговування учасників та користувачів Системи електронних платежів Національного банку України (СЕП НБУ) на основі комплексного оцінювання об'єктів загроз, а саме: інформаційної безпеки (IS), безпеки оверсайту платіжних систем (SOPS), безпеки платіжного портфеля фінансових установ (SPPB) [3; 7]. Він включає в себе: побудову інтегрованої моделі конфіденційності, цілісності, автентичності та достовірності фінансових послуг при зміні інформаційних ресурсів, за умови визначення ймовірності впливу загроз на об'єкти IS, SOPS, SPPB, що забезпечують обслуговування учасників та користувачів СЕП НБУ; індикатори захисту інформаційних ресурсів на умовах оверсайту платіжних систем та платіжного портфеля фінансових установ для забезпечення кіберзахисту СЕП НБУ [3; 7].

Таким чином, розвиток інноваційних технологій метапростору змінив український фінансовий ринок. Під впливом зовнішніх факторів розпочато цифровізацію екосистеми в усіх сферах суспільного життя. Визначною ознакою сучасного розвитку фінансового ринку – поява нових гравців даного ринку – фінтах-компаній, які не є фінансовими посередниками, проте вони використовують певні технологічні розробки й спеціалізоване програмне забезпечення для надання визначеного виду фінансових послуг, замінюючи традиційних фінансових посередників [6]. Динамічний розвиток фінтех-екосистем забезпечив функціонування технологій розподіленого доступу (блокчейн), штучного інтелекту, аналітики великих даних (Big Data), інтерфейси програмування додатків, хмарні технології, біометрію та інше. У широкому розумінні фінтех-екосистема – сфера фінансової системи країни, що об'єднує компанії, які використовують новітні розробки для надання якісніших послуг на фінансовому ринку, а у вузькому розумінні – це компанії, що належать до галузі фінансового обслуговування користувачів платіжних систем [4].

Список використаних джерел

1. Doran N. M., Bădîrcea R. M., Manta A. G. Digitization and Financial Performance of Banking Sectors Facing COVID-19 Challenges in Central and Eastern European Countries. *Electronics (Switzerland)*. 2022. № 11(21). P. 3483.
2. Eisenbach T. M., Kovner A., Lee M. J. Cyber risk and the U.S. financial system: A pre-mortem analysis. *Journal of Financial Economics*. 2022. № 145(3). P. 802-826.
3. Fintech development strategy in Ukraine until 2025. URL: https://bank.gov.ua/admin/uploads/article/Strategy_finteh2025.pdf?v=4 (дата звернення 20.11.2023).
4. Pavlenko L. I. Financial technologies: development and regulation. *Economy and society*. 2017. № 13. P. 1193-1200.
5. Reagan J. R., Raghavan A., Thomas A. Quantifying risk: What can cyber risk management learn from the financial services industry? URL: <https://www2.deloitte.com/insights/us/en/deloitte-review/issue-19/quantifying-risk-lessons-from-financial-services-industry.html> (дата звернення 20.11.2023).
6. Semenog A. Yu., Tsyruyk S. V. Trends in the development of Fintech services on the world and domestic markets of financial services. *Business Inform*. 2018. № 10. P. 327-334.
7. Trusova N. V., Chkan I. O. Payment systems in Ukraine and the risks of their operation. *Business Inform*. 2021. № 1. P. 257-263.

8. Trusova N.V., Chkan I.O., Kondratska N.M., Zakharova N.Yu., Osypenko S.O. Cybersecurity of the Banking Sector in the Context of Digitalization of the World's Economy. *The Banking Law Journal*. 2023. №140(9). P. 471-502.

9. Volosovich S. V., Vasylenko A. V. Regtech in the financial technology ecosystem. *Modern Economics*. 2019. № 15. P. 62-68.

10. What is the metaverse? An explanation and in-depth guide. URL: <https://www.techtarget.com/whatis/feature/The-metaverse-explained-Everything-you-need-to-know> (дата звернення 20.11.2023).

БІЗНЕС ПІД ЧАС ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Павлова М. Б.

к. е. н.,

*Викладач кафедри менеджменту ВСІП Хмельницького політехнічного фахового коледжу
НУ «Львівська політехніка»*

Початок війни в Україні завдав суттєвих втрат українському бізнесу. За загальними підрахунками сума втрат малого та середнього бізнесу (МСБ) перевищила 83 мільярди доларів США. При цьому понад 10 мільйонів українців залишилися без житла і були змушені переїхати або у більш безпечні регіони країни, або за кордон, а бізнесу довелося пристосуватися до нових умов та вирішувати ряд проблем [3].

За півтора роки війни ситуація змінилась. На український ринок повернулись компанії, повернулась і значна частина працездатного населення. Якщо протягом 2022 року бізнес не мав можливості спланувати свою діяльність навіть на місяць, то зараз компанії успішно адаптувалися до нових умов і розробляють повноцінні стратегії розвитку на 2-3 роки вперед.

Американська торговельна палата в Україні (Палата) разом з компанією-членом Палати Citi Україна провели опитування «Ведення бізнесу в воєнній Україні». Метою опитування було оцінити стан бізнесу в Україні після 1,5 року жорстокого повномасштабного вторгнення росії, виявити ключові проблеми та очікування бізнес-спільноти на найближчі шість місяців та зрозуміти загальні перспективи щодо ведення бізнесу та інвестування в Україну в 2024 році.

За результатами опитування було окреслено 5 ключових викликів бізнесу під час війни:

- безпека та захист співробітників (91%);
- ракетні атаки росії на критичну інфраструктуру та бізнес-активи (66%);
- здоров'я та психічний стан співробітників (65%);
- економічна та споживча рецесія (45%);
- доступ до електроенергії, водопостачання, мобільного зв'язку або теплопостачання (44%) [1].

Щодо інших проблеми, то це – втрата майна, дефіцит клієнтів, нестача сировини та працівників, пошкоджена логістика та ін.

Щоб продовжувати свою діяльність, підприємства вживали такі заходи: проводили релокацію до центральних і західних регіонів країни, адаптовували продукцію та послуги до сучасних потреб, налагоджували зв'язки із новими постачальниками та по-новому будували логістику, отримували кредити на пільгових умовах. І не дивлячись на численні проблеми, український бізнес не лише вистояв, але й почав досить активно розвиватись у 2023 році.

На початок осені 2023 року в Україні працюють понад 2 мільйони ФОПів. У вересні українці відкрили 35 587 нових ФОПів. Це найбільша кількість нових справ за останні три роки.